

Vesienhoidon keskeiset kysymykset ja työohjelma (8.1.–9.7.2018)

Valtakunnallisesti kiinnostavat poiminat kuulemispalautteesta

Keskeiset kysymykset

Metsä- ja biotalous

Nykykäytännöt:

- Metsätaloutta ohjaa erityislainsäädäntö, joka ottaa huomioon myös vesienhoidon. Sitä täydentävät vapaaehtoiset järjestelmät ja toimet ovat kattavasti käytössä ja ne nojaavat aina uusimpaan tietoon.
- Uudistusojituksia ei enää tehdä ja kunnostusojitukset perustuvat tapauskohtaiseen harkintaan. Puustoa voi hyödyntää, kun samalla huolehditaan vesien kunnosta. Toimia kiintoainekuorman pidättämiseksi ennen vesistöä on tehostettu.
- Uusien vesiensuojelutoimien käyttöönottoa tehostetaan mm. ojituksia ja vesiensuojelurakenteita tekeville koneyrityksille suunnatulla koulutuksella.
- Uusi suositus on, että vesistöjen ja pienvesien rannoille tulisi jättää vähintään 30 metriä leveä suojavaoikeus.
- Toimenpiteiden suunnitteluun on kehitteillä uusia mm. paikkatietoon perustuvia työkaluja. Paikkatietoaineistojen saatavuuden ja laadun parantuminen tuovat parannusta metsätaloustoimien suunnitteluun ja vesiensuojelurakenteita voidaan kohdentaa aiempaa paremmin. Tuloksia saavutetaan nopeammin yhdistämällä toimet purokunnostuksiin.
- Metsähallitus pyrkii lisääntyvissä määrin käyttämään kuormituksenhallinnan apuna KUHA-laskentatyökalua. Sen ja esim. pintavesien virtausmalli- ja kosteusindeksiaineistojen avulla pystytään perustasoiset ja perustasoa tehokkaammat vesiensuojelutoimenpiteet kohdistamaan kohtiin, joissa vaikuttavuus on paras.

Toimenpiteiden suunnittelu:

- Vesienhoidossa tulee aiempaa tehokkaammin tähdätä ojitettujen vesistövaikutusten vähentämiseen
- Vesiensuojelua tulisi parantaa nykyisestä varsinkin turvemaidella
- Viranomaisten ja metsäorganisaatioiden on hyvä lisätä neuvontaa ja koulutusta tehokkaimmista menetelmistä.
- Puunkorjuu on markkinalähtöistä ja ympärivuotista. Vesiensuojelu vaatii korjuumenetelmien, kaluston, ajoituksen ja vesiensuojelurakenteiden kehittämistä, kun talviaikaiset valumat lisääntyvät ja routatalvet harvinaistuvat.
- Turhaan ojitettujen soiden ennallistaminen on merkittävä vesiensuojelukeino, joka tulisi nostaa vesienhoito-suunnitelmissa enemmän esiin.
- Vesiensuojelun tehostamista pitäisi miettiä kaikilla ojitusalueilla.
- Toimijoiden pitää kiinnittää huomiota turvemaiden käsittelyyn elohopean huuhtoutumisen ehkäisemiseksi.
- Vesiensuojelun painopiste olisi saatava vesistöjä ohittavien vesien kiinnioton sijasta.
- Tulisi lopettaa avohakkuut ja auraukset sekä metsä- ja suo-ojitukset ja ehkäistä nykyisten ojien valumat vesistöihin.
- Lintukosteikkoja tulisi rakentaa metsä- ja muiden ojien päihin
- Kunnostusojitusten vesiensuojelu on käytännössä tehotonta, minkä takia niitä tulisi välttää

Rahoitus:

- On tärkeää ottaa huomioon toimenpiteiden toteuttamiskelpoisuus ja kustannusten kohtuullisuus, sillä usein toimet jäävät metsänomistajan maksettavaksi.
- Kannustejärjestelmien kehittämisessä tulisi ottaa huomioon myös vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttaminen.
- Kemera-tuet tulee käyttää ympäristönsuojelun edistämiseen

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Ojitettujen soiden valumavesien ravinnekuormitusta arvioitaessa Luken lisätutkimus tulee ottaa huomioon.

- Viimeaikaiset tutkimustulokset ojitetuilta soilta tulevan vesistökuormituksen suuruudesta ovat ristiriitaisia ja vasta lisäselvitysten jälkeen on aika arvioida asiaa tarkemmin
- Kokonaiskuormituksen tarkastelussa ELY-keskuksen roolin olisi hyvä olla keskeinen ja kokoava.
- Turvemaariskikohteiden tunnistaminen ja ratkaisujen hakeminen päästöjen hallintaan voisi estää vesistöjen tilan heikkenemistä ilmastomuutoksen edistyessä.
- Vesistöjen luokittelu niiden muutoksensietokyvyn tai erityisten arvojen mukaan edistäisi vesienhoitoa. Ruotsissa käytettävän Blue targeting –ohjelman tapaisen toimintamallin edistäminen Suomessa olisi tavoiteltavaa. Lisäksi olisi edistettävä vesistön lähtökohdista tapahtuvaa vesiensuojelutoimenpiteiden mitoituksen suunnittelua.

Muut kommentit:

- Suometsillä on ollut ja on merkitystä metsäteollisuuden kehittymiselle, raaka-aineen saannille, metsätalouden kannattavuudelle ja kansantaloudelle.
- Kuitupuun lisääntyvä käyttö mahdollistaisi metsänhoidolliset harvennushakkuut. Raaka-ainehuolto ei ole uhka vesiensuojelulle, kun toimitaan hyvien metsänhoidon suositusten ja metsä-sertifioinnin vaatimusten mukaisesti
- Biotalous kasvu myötä metsätaloudesta on kehittymässä merkittävin vesistökuormittaja.
- Uusimpien tutkimustulosten ja metsätalouden seurantaverkon aineistojen perusteella ei voi enää väittää, että metsätalouden osuus vesistöjen kokonaiskuormituksesta olisi vähäinen.
- Vesienhoitosuunnitelmissa tulee huomioida 1960-luvulta lähtien ojitettujen suometsien hakkuut ja muokkaaminen. Kuormitus on luultua suurempi ja ilmaston lämpenemisestä aiheutuva sademäärän kasvu voi pahentaa tilannetta.
- Ilmastonmuutoksen myötä kasvavat sademäärät ja valumat lisäävät eroosiota ja ravinnekuormitusta
- Maanmuokkausta ei tarvita turvemaille soveltuvassa jatkuvapeitteisessä kasvatuksessa, koska puiden haihdutus riittää pitämään pohjaveden pintaa sopivalla korkeudella
- Biotalous kasvu myötä paineet kunnostusojituksiin ja lannoitukseen kasvavat. Kuormitus kohdistuu etenkin puhtaampiin latvavesiin, jotka usein ovat tärkeitä vaelluskalojen poikastuotantoalueita.
- Suomalaisen metsäteollisuuden kilpailukyky näkökulmasta on tärkeää, että ympäristöluvuissa ei aseteta BAT-päästötasoja tiukempia tavoitteita ravinnekuormitukselle. On tärkeää, ettei hyvin toimineen, ja päästöraja-arvojaan selvästi alittaneen tehtaan päästöraja-arvoja tiukenneta ilman todellista syytä.

Maa- ja karjatalous

Toimenpiteiden suunnittelu:

- Ympäristötuki/-korvausohjelmien sekä muiden toimien vaikutukset näkyvät vesistöissä hitaasti, minkä vuoksi niitä on tärkeää jatkaa pitkäjänteisesti ja mitata vaikutuksia jatkuvatoimisesti. Vaikutusta voidaan tehostaa oikealla kohdentamisella.
- Toimenpiteitä tarvitaan myös vesien hyvän tilan ylläpitämiseksi
- Peltoviljelyssä keskeistä on huolehtia maan rakenteesta ja vesitaloudesta sekä pellon muusta kasvukunnosta. Mm. talviaikaisella kasvipeitteisyydellä, kerääjäkasveilla tai kasvien ravinteiden ottoa tehostamalla voidaan lisäksi vähentää eroosio- ja ravinnekuormitusriskiä. Alus- ja kerääjäkasvit ovat vain yksi mahdollisuus ympärivuotisen kasvipeitteisyyden toteuttamiseen. Viljelty nurmi toimii hyvin ravinnehuuhtoumien vähentämiseksi.
- Maatalouden toimenpiteitä on tärkeää kohdentaa rannikkoalueille, ennen kaikkea Saaristomeren alueelle. Alennettava peltojen korkeita fosforipitoisuuksia, pienennettävä loppusyksyn nitraattipitoisuuksia ja parannettava maan rakennetta.
 - Kipsin levittämistä korkeimman fosforitilan pelloille voidaan käyttää ensiapuna, kun vesistöjen tilanne on huono. Toimenpide pitää toistaa muutaman vuoden välein.
 - RUSLE- malli on hyvä apuväline suojavyöhykkeiden sijoittamisessa. Myös pelloilla tehtävät eroosiontorjuntatoimet ovat tärkeitä.
 - Aluskasvit voivat parhaimmillaan vähentää typpihuhtouman jopa puoleen. Monet kasvipeitteitä lisäävät toimenpiteet voivat vähentää tehokkaasti eroosiota ja typpikuormaa, mutta lisätä liukoisen fosforin kuormitusta. Lannoituksen säätäminen onkin hyvin olennaista fosforikuorman vähentämiseksi.
- Pitäisi olla vesistökohtaisesti tiedossa onko olennaisinta rajoittaa fosforin vai typen määrää.

- Typen vähentämisessä kasvipeitteisyys, aluskasvit ja typpilannoituksen säätäminen ovat parhaat menetelmät. Paljon orgaanista aineista sisältävien turvemaiden ja happamien sulfaattimaiden typpihuuhtoumat ovat yleensä huomattavasti suurempia kuin kivennäismaiden. Näillä mailla on tärkeää lisätä ympärivuotisen kasvipeitteen määrää ja pitää typpilannoitus kohtuullisena. Happamilla sulfaattimailla säätösalaajitus voi vähentää päästöjä.
- Jos fosfori on vesistöjen kannalta kriittinen, tärkeintä on kohdentaa pitkäjänteiset toimet peltojen korkeiden fosforipitoisuuksien pienentämiseen sekä maan rakenteen parantamiseen, ja lyhyellä tähtämellä vähentää kuormitusta esimerkiksi kipsiä levittämällä.
- Valuma-alueeseen nähden liian pienet kosteikot eivät ole vesiensuojellisesti tehokkaita.
- Lohkojen keskiarvoistaminen ei ole hyvä näkökulma fosforipitoisuuksien vähentämisessä; pitäisi saada panostaa lohkoilla, joilla muu kasvukunto antaa mahdollisuuden tuottaa hyvä sato.
- Niin väki- kuin kierrätysravinteiden pidättäminen maahan kasveille käyttökelpoisessa muodossa on tärkeää.
- Peltojen suoja-alueiden ja laskeutusaltaiden teho on osoittautunut vähäiseksi, koska ne vähentävät vain maan pinnasta irronneiden ja kulkeutuvien ravinteiden määrää.

Rahoitus:

- Kosteikkojen perustamis- ja ylläpitokulujen oikeudenmukaiseen jakoon sekä maanomistajille aiheutuvien haittojen korvaamiseen tulee kiinnittää huomiota.
- Vesienhoidon toimenpiteille tulee etsiä muitakin rahoituslähteitä kuin maatalouden tukijärjestelmä. Investointitukien jatkaminen on tarpeen esim. salaajituksen kustannuksien tukemiseksi.
- Tehokkaimmiksi todetut toimenpiteet ja rahoitus tulee kohdentaa riskialueille. Määrärahoja ei tule kohdentaa hyviin viljelykäytäntöihin, esim. maan kasvukunnosta huolehtimiseen, vaan varsinaisiin vesiensuojelutoimenpiteisiin, kuten luonnonmukaiseen peruskuivatukseen.
- Viljelymaan kasvukunnon ja rakenteen parantamisessa tarvittavien menetelmien, kehitystyön ja neuvonnan lisäksi tulisi mieluummin esittää kompensatiota kuin sitovaa normia.
- Maatalouden vesistö päästöjen vähenemistä ja pohjaveden suojelutoimia tuettaisiin parhaiten ympäristötukijärjestelmää kehittämällä ja kohdentamalla tukitoimia vesien- ja pohjaveden suojelun kannalta tärkeille alueille.
- Tukipolitiikassa tulisi suosia maata vain vähän muokkaavia viljelymenetelmiä, kuten CA-viljely/suorakylvö.

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Tarvitaan jatkuvaa tutkimusta ja tutkimustiedon nopeaa välittämistä viljelijöille: huonosti toimivista menetelmistä tulee luopua ja ottaa käyttöön vanhoista kehitettyjä tai kokonaan uusia toimenpiteitä.
- On tehtävä uusia avauksia ja tutkittava kokeellisestikin eri mahdollisuuksia: Esimerkiksi karjanlannan käyttöä on mahdollista kehittää separoinnin, ravinnemäärien tasauksen ja kehittyvän levitystekniikan kautta.
- Sääolojen vaihtelevuus ja ääriolosuhteet pakottavat viljelijät varautumaan entistä monipuolisemmin peltojen vesitalouden hallintaan. Tutkimus- ja kehitystyössä on yhtymäpintaa myös vesiensuojeluun.
- Ravinnekuormitusta koskeva tutkimustieto on ristiriitaista ja mittaustieto puutteellista. Mallien tausta-aineistoksi tarvitaan pitkiä aikasarjoja erilaisista mittauskohteista.
- Lietteenprosessointilaitosten luvituksessa on tärkeää virastojen välinen yhteistyö, jotta uusia innovaatioita syntyy karjavaltaisille alueille.
- Yhdyskuntalietteen käyttöä maatalouden ravinteena tulee kehittää. Tällä hetkellä lietteen käytössä on niin suuria riskejä, ettei maatalous ota lietteitä vastaan maaperän puhtaana pysymisen varmistamiseksi.
- On olennaista kehittää edelleen työkaluja, jotka auttavat löytämään kullekin lohkolle kasvun ja ympäristön kannalta optimaalisen typen ja fosforin lannoitusmäärän.

Muut kommentit:

- Turvemaille kohdistunut pellonraivaus jää keskeisissä kysymyksissä selkeästi vajaalle huomiolle..
- Tilusjärjestely edistää vesienhoitoa, koska se parantaa lohkokokoa ja vähentää koneliikennettä.
- Kotieläintuotannon keskittymäalueet ovat kuormituksen kannalta kriittisiä ja turvemaametsien raivaaminen karjanlannan levityspelloiksi voi muodostaa uuden kuormituslähteen.
- Viljelytoimien tekniikka tarkentuu ja täsmäviljely yleistyy, jolloin ravinteiden käyttö tarkentuu ja huuhtoumat pienenevät

Happamuus

Rahoitus:

- Happamien sulfaattimaiden kartoitustyön loppuun saattamiseen tulee varata resursseja. Tietoa tarvitaan toimenpiteiden kohdentamiseksi ja mitoittamiseksi sekä maankäytön suunnittelua varten.
- Säättösaloajituksen rakentamiseen on tarpeen jatkaa investointitukea ja ympäristökorvausta sen hoitoon.

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Edelleen tarvitaan tutkimusta nykyisten toimien tehokkuuden parantamiseksi ja uusien löytämiseksi siten, että kannattavaa maa- ja metsätaloutta on mahdollista harjoittaa myös happamien sulfaattimaiden alueilla
- Kuivatushankkeiden eri vaiheissa tulee varmistaa tietotaito ja resurssit
- Rikkipitoisten sedimenttien lisäksi happamilta sulfaattimailta on vuosikymmenien ajan huuhtoutunut metallirikkaita sedimenttejä, jotka ovat kerrostuneet jokien suistoihin. Maan kohotessa ne muodostavat uusia ongelmamaita, joita monin paikoin jo ruopataan. Myös näiden alueiden tutkimusta ja kartoitusta on tulevaisuudessa syytä edistää.
- Monin paikoin on löydetty karkeita maalajeja, jotka voivat aiheuttaa vakavaa happamoitumista. Ne tulee tunnistaa ja ottaa huomioon kaikessa maankäytön suunnitteluun ja kartoitukseen liittyvässä työssä. Myös sisämaassa on ”happamia moreeneja” ja ”hapanta turvetta”, joiden rikki on peräisin ilmeisesti mustaliuskeista.

Muut kommentit:

- Erityisen hyvä on toimintatapa, jossa ELY-keskukselle lähetetään ojitusilmoitus ja mikäli toiminta kohdistuu riskialueelle, ELY-keskus muistuttaa riskistä ja kuvaa keinot, joilla riskiä voidaan välttää tai vähentää.

Haja-asutus

Toimenpiteiden suunnittelu ja rahoitus:

- Maksuttomalla jätevesineuvonnalla on merkitystä järjestelmien toimivuuden varmistamisessa. Se myös vähentää työläitä valvontatoimia, joihin kuntien resurssit eivät riitä.
- On hyvä keskittyä pohjavesialueiden ja tiheimmin asuttujen alueiden liittämiseen viemäröinnin piiriin.
- Valtion avustusten loputtua haja-asutusalueiden viemäröintihankkeiden toteutuminen on hyvin epävarmaa eivätkä osuuskuntien voimavarat riitä viemäriverkostojen kunnossapidosta huolehtimiseen. Valtionavustukset tulisi saada uudelleen käyttöön tärkeimmissä hankkeissa.
- Valvontaan ja neuvontaan tarvitaan edelleen resursseja.
- Mikäli haja-asutusalueen jätevesiverkostoa laajennetaan, tulee varmistaa, että vesihuoltolaitoksella on tekniset ja taloudelliset edellytykset huolehtia alueen vesihuoltopalveluista.

Muut kommentit:

- Jätevesiasetuksessa määrättyjen vaatimusten toimeenpano toimii uusille rakennuksille, mutta vanhojen järjestelmien kunnostaminen on hidasta.

Kaivostoiminta

- Kaivostoiminnan päästöjen seuranta ja vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttaminen on keskeistä. Päästöihin on pystyttävä reagoimaan jo ennen kuin ne aiheuttavat vesistöhaittoja.

Ympäristölle vahingolliset aineet (yhdyskunnat, teollisuus)

Nykykäytännöt:

- Jätevesien sisältämiä haitallisia aineita on tutkittu, ks. mm. www.vvy.fi/ohjeet-ja-julkaisut/jatevedet/
- Vesihuoltolaitokset ovat ryhtyneet toimenpiteisiin hulevesien vähentämiseksi. Tuloksia täytyy odottaa maltillisesti.
- Teollisuus laatii ympäristölupien puitteissa ympäristöriskikartoituksia ja riskienhallintasuunnitelmia

- Ruoppaus- ja meriläjäytys Hankkeet toteutetaan vesilain ja ympäristöhallinnon ohjeen mukaisesti, joten haitallisia vaikutuksia on kyetty ennakoimaan ja rajoittamaan. Ohjeiden ja määräysten tulee olla valtakunnallisesti yhtenäisiä.

Toimenpiteiden suunnittelu ja rahoitus:

- Päästöjen kontrollointi niiden synty lähteellä on yleensä kustannustehokkain tapa hallita kuormitusta. Tällöin myös päästön ehkäisyn kustannukset kohdentuvat pilaajalle.
- Investoinnit ravinteiden poistoon tukevat myös mikropartikkeleiden poistoa.
- Häiriöpäästöjä voi vähentää hulevesien hallinnalla. Yhteistyö viranomaisten ja kiinteistöjen kanssa on tärkeää, samoin neuvonta ja maksut.
- Yhdyskuntien vedenhankinnassa ja vesiensuojelussa on toteutettu jo ensimmäisellä vesienhoitokaudella tehokkaasti toimenpiteitä, minkä vuoksi niille osoitettavien lisätoimenpiteiden kustannushyötysuhde pitää tarkastella huolellisesti.
- Tekninen ja taloudellinen kohtuullisuus on tarpeen selvittää, mikäli jätevedenpuhdistamoilla ehdotetaan teknisesti vaativia ja kalliita jälkikäsitteilymenetelmiä haitallisten ja vaarallisten aineiden päästöjen rajoittamiseksi.
- Mikäli rannikon vesirakentamisessa sekä väylä- ja satamaruoppauksissa otetaan pilaantuneet sedimentit huomioon, vältetään niiden käsittelyä tai käsitellään saastuneet pohjamassat asianmukaisesti, ei haitallisia vaikutuksia meren tilaan ole odotettavissa. Etenkin TBT-, kadmium- ja elohopeapitoisten sedimenttien käsittelyä tulisi aina välttää.
- Mikäli happamien sulfaattimaiden vaikutuksia pystytään vähentämään siten, että pienten jokien pH-minimi nousee vähintään tasolle 5,0-5,5, vähentyisi happamien aineiden ja raskasmetallien kuormitus rannikkovesiin

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Järjestelmiä kehitettäessä tulee tehostaa haitallisten orgaanisten aineiden, mikromuovien ym. poistoa, jotta liete on turvallista kierrättää.
- Tarvitaan lisää tietoa vesiympäristölle haitallisten ja vaarallisten aineiden vaikutuksista ja lähteistä sekä tehokkaista mekanismeista ongelman hallitsemiseksi. Reduktion asettamisen sijaan tulisi keskittyä kokonaisvaikutuksellisen ja - taloudellisen tiedon tuottamiseen ja vaikutusten määrittämiseen.
- Viemäriverkoston ohitusten ja puhdistamon kuormituksen vesistövaikutuksia tulisi selvittää objektiivisesti ja suhteuttaa vaikutukset muuhun kuormitukseen.
- Mikroroskille ei ole sertifioitua näytteenotto- ja analysointimenetelmää, mikä heikentää saatavien tulosten laatua.
- Erityisen tärkeää olisi tunnistaa sekä tapauskohtaisesti että kansallisella tasolla merkittävimmät ja ongelmallisimmat päästölähteet viemäriin ja kartoittaa keinot päästöjen vähentämiseen.
- Viemärilaitosten toimintavarmuuden parantaminen, verkostojen hallinta sekä oikea-aikaisen ja riittävän saneeraamisen edistäminen ovat tärkeitä kehittämiskohteita.

Muut kommentit:

- Monien puhdistamoiden tehoa on parannettu, mutta ohijuoksutusta on toimintahäiriötilanteissa tai hulevesien kuormittaessa merkittävästi puhdistamo. Jätevesipäästöihin liittyy ravinnekuormituksen lisäksi taudinaiheuttajien ja muiden haitallisten aiheiden pääsy vesiin.
- Meren tilan kannalta suurimmat uhat ovat rehevöitymisen lisäksi pohjasedimentteihin kerääntyvät haitalliset aineet, pääasiassa raskasmetallit, sekä etenkin Pohjanlahden rannikolla happamat sulfaattimaat.

[Vaelluskalojen elvyttäminen \(kalatiet, siltarummut, padot\)](#)

Toimenpiteiden suunnittelu ja rahoitus:

- Kalatiestrategiaan liittyvät kalataloudelliset toimenpiteet tulee tehdä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.
- Toimenpideohjelmiin otettava vain toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi, esim. vaelluskalojen kulkuun ei tulisi satsata, jos luontaisesti kestävä vaelluskalakantaa ei uusimpien tutkimusten valossa ole mahdollista saavuttaa.
- Tavoitteeksi on asetettava vaelluskalojen palauttaminen kaikkiin vesistöihin, joissa on ollut oma kanta. Jos vaellusesteitä ei ole, tulee parantaa veden laatua. Mikäli vaellusesteitä on, tulee panostaa myös luontaisen elinkierron palauttamiseen.
- On hyvä, että tierummut ja nykyisen vesilain ongelmat vaelluskalojen elinolosuhteiden parantamisessa on huomioitu.

- Uusissa tiehankkeissa tulee huolehtia siitä, että vesistöjen ja pienvesien ylitysrakenteet haittaavat mahdollisimman vähän vesieliöiden liikkumista. Ekologisen tilan parantamiseksi on kiinnitettävä huomiota saariston tiepengerryksiin.
- Säännöstelyjen järvien vedenkorkeuden säätelyä on kehitettävä niin, että syyskutuisten kalalajien lisääntyminen onnistuisi ja pohjaeläinravintoa olisi enemmän tarjolla.
- Rahoitus tierumpujen uusimiseen vaelluskalojen nousun turvaamiseksi mahdollistuu esimerkiksi sillä, että valtion avustusta ei myönnetä tiehankkeisiin, joissa kalojen kulkua ei ole huomioitu. Noususteiden huomioiminen voisi myös olla Kemera -tuen edellytys.

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Vesilaki tulisi muuttaa palvelemaan vesienhoidon tavoitteita.

Vesistöjen kunnostaminen

Toimenpiteiden suunnittelu ja rahoitus:

- On keskityttävä pientenkin vaellusesteiden korjaamiseen. ELY-keskuksella voisi olla keskeinen rooli koordinoinnissa, tutkimustiedon ja parhaiden käytäntöjen levittämisessä sekä hankerahoituksen hankinnassa, vaikka toteuttaminen tapahtuisi toiminnanharjoittajien, kuntien ja paikallisten ihmisten voimin.
- Toiminnanharjoittaja tulee lisätä asiakirjassa mainittuihin yhteistyötahoihin. Haitan aiheuttajan rooli haitan korjaajana tai korvaajana tulee olla keskeinen.
- Suojelu- ja kunnostustoimenpiteitä suunniteltaessa vesistöt tulisi nähdä kokonaisuuksina ja koko valuma-alue pitäisi ottaa huomioon
- Laaja-alaisia yhteistyöverkostoja tarvitaan, mutta tärkeintä on paikallisen tason toiminnan neuvonta, ohjaus, rahoitus ja avustaminen hankkeiden kaikissa vaiheissa.
- Kunnostushankkeiden rahoituspohjaa tulisi laajentaa niin, että yhteistyöhön osallistuisivat kaupungin/kunnan, valtion, osakaskuntien ja asukkaiden lisäksi toiminnanharjoittajat, esim. turvetuottajat ja säännöstely-yhtiöt.
- Vesistöjen kunnostushankkeissa on sitouduttava pitkäaikaisesti ja todettava tarkkaan minkälaista ylläpitoa ja huoltoa on tehtävä saavutettujen hyötyjen ylläpitämiseksi.

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Tarvitaan isoja hankkeita kattamaan alueita, joilla vapaaehtoistoiminnan resurssit ja osaaminen eivät riitä. Tähän kaivataan ELY-keskukselle sen aiempaa roolia.

Muut kommentit:

- Painopisteen kohdistaminen toimenpiteiden toteutukseen on erittäin hyvä. Toteutusvastuita on hyvä tarkentaa ja resurssien riittävydestä tulee huolehtia.

Ilmastonmuutokseen varautuminen

Toimenpiteiden suunnittelu ja rahoitus ym:

- Ilmastonmuutoksen vesistövaikutuksiin varautumisessa tarvitaan pitkän tähtäimen investointeja ja uutta tutkimustietoa. Myös tiedon välittäminen toimijoille on oleellista. Varautumistoimet käsittävät mm. uomien sekä maan rakenteen ja vesitalouden parantamista, maatalouden viljelykäytäntöjen ja metsätalouden toimien kehittämistä sekä viemäröinnin ja jätevesilaitosten toimintavarmuuden lisäämistä ja tulvanhallinnan kehittämistä.
- Keskeistä on tulvavahinkoihin varautuminen ja korvauskäytännöt sekä pohjavesivarojen turvaaminen.
- Hyvin edenneitä säännöstely kehittämissä hankkeita tulee jatkaa ja ottaa huomioon ympäristövirtaama, joka edistää myös vaelluskalojen luonnontuotantoa.
- Valuma-alueiden vedenpidätyskyvyn parantaminen sekä soiden ja hukkaojitusalueiden ennallistaminen tulee edelleen ottaa niin vesiensuojelun kuin ilmastovaikutusten takia vesienhoidon toimenpiteisiin.

Muut kommentit:

- Vesistöjen säännöstelymuutoksista ei saa aiheutua kohtuutonta haittaa maa- ja metsätaloudelle. Esim. tulvavesien laskeminen pelloille ja metsiin vaikuttaa alueella tehtäviin toimenpiteisiin sekä huuhtoo ravinteita ja kiintoainesta. Tätä ei tulisi laskea maa- tai metsätalouden päästöksi
- Lisääntyvien sateiden lisäksi on varauduttava alkukesän kuivuuteen. Vesistöhankeiden yhteydessä tulee ottaa huomioon pintavesien varastointi kastelukäyttöä varten.
- Tulvasuojelun nimissä toteutetaan vesistöjen kannalta haitallisia toimenpiteitä, kuten ruoppauksia. Luonnonmukaiset tulvasuojelutoimet tulisivat olla ensisijalla, mutta todellisuudessa näin ei ole. Niiden toteutumista tulisi seurata.

Turvetuotanto

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- On huomioitava soita ja turvemaita koskevat maakuntakaavat, joihin liittyy turvetuotannon suunnittelu- ja maankäytön ohjauksen määräyksiä. Myös soidensuojelun täydennysohjelma asettaa puitteita soiden tulevalle käytölle.
- Soihin ja turvemaihin kohdistuvien maankäyttömuotojen tutkimus ja julkaisutoiminta on aktiivista. Pitkäaikaisia suunnittelun ja maankäytön suuntaviivoja linjatessa tulee nojautua uusimpaan tutkimustietoon ja teknologiaan.

Muut kommentit:

- Turvemaiden vesien- ja ilmastokuormituksesta oleellinen osa on vähennettävissä luopumalla turpeenpoltosta.
- Turpeeseen perustuvan energiahuollon toiminnan turvaaminen on jatkossakin välttämätöntä. Kattavat tiedot turvetuotannon kuormituksesta auttavat kehittämään ja kohdistamaan turvetuotannon vesiensuojelua yhä paremmin.
- On hyvä tuoda turvetuotannon vesistövaikutuksia esille muutenkin kuin jälkikäytön osalta. Merkitystä on uusien alueiden sijoittumisella sekä kuormituksen ja metallihuuhtoumien ehkäisemisellä.

Peruskuivatus ja riistaelinympäristöjen hoito

Toimenpiteiden suunnittelu:

- Ottamalla toimenpiteissä mukaan luonnon- ja riistanhoito saadaan synergiaetuja ja paikallisten kiinnostus käytännön toimenpiteisiin kasvaa.
- Metsätalousalueilla luonnon monimuotoisuutta, riistaelinympäristöjä ja vesien hyvää tilaa voi edistää noudattamalla riistametsänhoidon periaatteita: kiertoajan pidennys kannattavalla yläharvennuksella, peitteisen metsänkasvatuksen menetelmät, kevennetty maanmuokkaus sekä korpien ja vaihettumisvyöhykkeiden riistallinen hoito, <https://riista.fi/riistatalous/riistakannat/hoitosuunnitelmien-toimeenpano/riistametsanhoito/>
- Maatalousympäristössä riistalle oleellista on riittävä suojapaikkojen verkosto (riistapellot, suojakaistat, -vyöhykkeet, luonnonhoitopellot) sekä talviaikainen ravinto (talviaikainen kasvipeitteisyys), jotka oikein sijoitettuina toimivat myös vesienhoidon hyväksi, <https://riista.fi/riistatalous/luonnon-ja-riistanhoito/maatalous/>
- Monivaikutteisten maa- ja metsätaloustekijöiden rinnalla tulee aiempaa enemmän painottaa luonnonmukaisen peruskuivatuksen periaatteita.
- Rantaniittyjen hoito on keskeistä vesien hyvälle tilalle ja kosteikkolinnustolle. Ruovikoituneiden alueiden kunnostus takaisin avoimiksi rantaniityiksi on myös yhteinen intressi, www.kosteikko.fi

Vedenhankinta

Toimenpiteiden suunnittelu:

- Raakavesien laadun heikkenemisen estämiseksi maa- ja metsätaloudessa ja turvetuotannossa tulee nostaa esiin konkreettisempia tehostamistoimenpiteitä. Myös teollisuuden vaikutus raakavesiin tulisi huomioida näkyvämmiin.

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Toimenpide- ja seurantavelvoitteita tulee kohdentaa niille tahoille, joiden toiminta aiheuttaa kuormitusta vesistöissä ja vaikuttaa näin vedenhankintaan.

Muut kommentit:

- Vedenhankinta on otettu hyvin huomioon pohjavesien osalta. Sen huomioiminen haja- ja pistekuormituksen hallinnassa olisi myös tärkeää.
- Vesienhoito on luonteva ja tehokas keino edistää vedenhankintaan käytettävien tai siihen soveltuvien pinta- ja pohjavesien suojelua ja varmistaa hyvälaatuiset raakavesilähteet jatkossakin.
- Suojelusäännösten tulee mahdollistaa vesilähteiden käyttäminen siihen tarkoitukseen, mihin niitä on suojeltu. Nykytilanteessa pintavesiä koskevat vesienhoidon tavoitteet voivat nousta vedenhankintaan suojeltujen pohjavesivarojen hyödyntämisen esteeksi.

Kaavoitus ja rakentamisen ohjaus

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Vesiensuojelun huomioon ottaminen kaavoituksessa edellyttää kehittämistä. Myönteisiä ovat maankäytön, vesihuollon ja vesienhoidon suunnittelun yhteistyö; pinta- ja pohjavesien tilan huomioon ottavat kaavamääräykset; toimintojen sijoituksen ohjaus vesiensuojeluperusteisesti; turvetuotannon aluevaraukset maakuntakaavoihin riittäviin ympäristö- ja vesistöselvityksiin perustuen; ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen kaavoituksessa; hulevesisuunnitelmien laatiminen kunnallisesti ja ylikunnallisesti sekä hulevesien käsittelyn ottaminen huomioon rakentamisessa

Muut kommentit:

- Kaavoitusta tehdään pitkälle ajanjaksolle ja sen muuttaminen joustavasti, nopeasti ja vähin kustannuksin on vaikeaa. Esimerkiksi malli, jossa pohjavesialueita merkitään kaavoihin, ei ole kestävä, sillä merkintöjen oikeusvaikutus ja korvauskysymykset jäävät maanomistajan näkökannalta epäselviksi. Tulee muistaa, että pohjaveden ehdoton pilaamiskielto on voimassa kaavatilanteesta huolimatta.
- Vesienhoitosuunnitelmien sisällyttäminen kaavoitukseen lisää kaavoitusprosessin kuluja. Kaavoitus ei ole oikea väline toteuttaa vesienhoitosuunnitelmien mukaisia toimenpiteitä oikeudellisten vaikutusten vuoksi.
- Maanomistajat ja elinkeinot on otettava mukaan suunnitteluun. Jos suunnittelu menee kaavatasolle, kaavamääräysten sanamuodolla ja oikeusvaikutuksella on olennainen merkitys käytännön toimiin ja korvattavuuteen. Informatiivisten merkintöjen oikeusvaikutukset ja korvauskäytännöt ovat epäselvät. Jos kaavamerkinnoilla on juridisia vaikutuksia, niiden korvauskysymyksetkin ovat selkeitä.
- Kaavoitus sopii vesistöjen lähellä ja pohjavesialueilla oleviin taajamiin, jonne on suunnitteilla mahdollisesti vesistöä merkittävästi kuormittavaa rakentamista ja hulevesien ohjaamista.
- Kaavoissa tulisi näkyä ajantasaiset pohjavesialueiden rajaukset ja pintavesissä veden hankinnan kannalta tärkeät alueet. Tiedot vedenhankinnasta eivät saa kuitenkaan olla niin yksityiskohtaisia, että ne aiheuttavat turvallisuusuhan.
- Jätevesien käsittelyn purkupaikkotietojen tulee olla kaavoittajien käytössä.

Sisäinen kuormitus

- Sisäisen kuormituksen vähentämiseen tulisi miettiä ratkaisuja, koska se hidastaa rehevöityneiden vesistöjen toipumista

Pohjavesien suojelu

Nykykäytännöt:

- Liikennevirasto on viime vuosina selvittänyt pohjavesien suojelukeinojen tehokkuutta ja luiskasuojausten vaikutuksia pohjaveden kloridipitoisuuteen. Pintavesiä koskeva selvitys on valmisteilla.
- Väylien kunnossapidolla on keskeinen merkitys sisävesiin ja merialueeseen kohdistuvien riskien vähentämisessä. Investointihankkeiden yhteydessä voidaan ehkäistä ja lieventää ympäristöön ja turvallisuuteen kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.
- Pohjavesialueiden kunnostusojituksen kevyempää vaikutusten arviointia kehitetään Tapion ja toimijoiden yhteistyössä.

Toimenpiteiden suunnittelu:

- Suojelusuunnitelmia laadittaessa olisi hyvä tarkistaa pohjavesialueen rajauksia maastomittauksin, jotta mukaan tulee koko alue, mutta ei ylimääräistä alaa. Suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä maanomistajien ja alueen toimijoiden kanssa.
- Suojelusuunnitelmissa mm. metsänkäsittelyyn annettujen ohjeiden tulee olla perusteltuja ja kustannustehokkaita.
- Suojelusuunnitelmien laatimisen ja päivittämisen lisäksi keskeistä on varmistaa, että suunnitelmat otetaan nykyistä vahvemmin huomioon eri toimintojen suunnittelussa ja toiminnassa sekä maankäytön suunnittelussa. Tiedottamiseen ja toteutuksen seurantaan on löydettävä tehokkaita keinoja.
- Maankäytön suunnittelulla voi turvata merkittävästi pohjavesien tilaa, mikä pitää nostaa vesienhoidon suunnittelussa painokkaammin esiin. Tulee myös varmistaa kaikkien tahojen tietoisuus asiassa.
- Hulevesien hallinta ja rakentamisen vaikutus pohjaveden muodostumiseen on otettava huomioon jo maankäytön suunnittelussa.
- Tie- ja rautatieliikenteen vaikutukset ja onnettomuuksista johtuvat riskit on hyvä arvioida kaikilla vesienhoitoalueilla.
- Ennakoiva suojelu on tärkeää, sillä pohjavesien puhdistaminen on vaikeaa/mahdotonta ja kallista.
- Suunnittelu, rajaus ja luokittelu tulee tehdä kiinteässä vuorovaikutuksessa maanomistajien ja heidän edustajiensa kanssa

Rahoitus:

- Ohjelmissa ja suunnitelmissa on syytä huomioida nykyaikaisiin selvityksiin liittyvien maastotutkimusten ja mallinnusten todellinen kustannus- ja resurssivaatimustaso.
- Nykyisen EAKR-ohjelmakauden sisältö ja tavoitteet soveltuvat pohjavesi- ja kiviaineshuollon yhteen sovittamiseen. Uusien yhteistyömuotojen ja rahoituskanavien kehittämiseen tulee panostaa
- Vedenhankintaan käytettävien ja mahdollisesti käytettävien pohjavesien suojelu on ensiarvoisen tärkeää. Suojeluun ja -hankkeisiin on varattava riittävät resurssit kunnissa ja valtionhallinnossa.
- Tulee varmistaa resurssit laadukkaisiin pohjavesialueiden kartoituksiin. Tutkimuksia ei saa säilyttää vain toimijoiden kustannettavaksi. Jos yhteistarkkailua lisätään, tulee laatia kaikille tasapuolinen toimintamalli
- Pohjavesialueiden rajausten ja luokitusten tarkistamisesta ei saa seurata toiminnanharjoittajille tarpeettomia lisäkustannuksia tai toiminnallisia rajoitteita.

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Tulisi esittää ratkaisuja maalämpökaivoista aiheutuvien riskien pienentämiseksi, yhtenäistää niiden lupakäytäntöjä ja luoda rekisteri lämpökaivojen sijainnista sekä alueista, joissa rakentaminen edellyttää erityistoimia tai poraamisen ja lämmönkeruuputkistojen asentamisen kieltämistä.
- Tieto tärkeistä ja vedenhankintaan soveltuvista pohjavesialueista tulee nostaa riittävälle tasolle selvittämällä muodostumien rakennetta, tarkentamalla pohjavesialueiden rajauksia ja mallintamalla pohjaveden virtauskuva.
- Pohjavesimuodostumat on pyrittävä saamaan kiinteäksi osaksi maankäytön suunnittelua, ja suunnittelun pitäisi olla ennalta ehkäisevää. Tukena voi käyttää nykyistä tehokkaammin jo laadittuja ja valmistuvia geologia rakenneselvityksiä.
- Tiedon keruussa tulee hyödyntää geologista harjurakennetutkimusta ja pohjaveden virtausmallinnusta yhdessä perinteisen pohjavesitutkimuksen ja seurannan kanssa.
- Tulee kehittää tietojärjestelmiä ja niiden sisällöntuotantoa
- Pohjaveden muodostumis- ja pintaveden valuma-alueiden seurantaveloitteiden tulee kohdistua pilaaja maksaa -periaatteen mukaisesti ja siten, että uhka vedenhankinnassa on otettu seurannassa huomioon.
- Raakavesien seurannassa on keskeistä havaita laatumuutokset ja ryhtyä toimenpiteisiin mahdollisimman aikaisin. Tämän varmistamiseksi on tärkeää koota ja analysoida seurantatieto ja tehdä sen mukaiset toimenpiteet viipymättä.

Muut kommentit:

- Pohjaveden riittävyys vesiekosysteemeille tulee lisätä pohjavesiä koskeviin keskeisiin kysymyksiin. Useiden jokien latvaosien alkuperäiset taimenet ja ekosysteemit ovat riippuvaisia veden riittävydestä.
- Aluehallintouudistus tulee vaikuttamaan pohjavesi- ja kiviainesselvitysten suunnitteluun ja toteutukseen sekä seurantaan
- Pohjavesien luokittelussa ja rajauksessa sekä riskiluokituksessa yhteistyö puolustusvoimien kanssa on keskeistä. ELY-keskusten tulisi pyytää Puolustusvoimien logistiikkalaitosta nimeämään edustajansa vesienhoidon yhteistyöryhmiin.
- Suometsien pohjavesialueillakin tulee pystyä tuottamaan puuta kannattavasti, pohjavesi huomioiden.

Suunnittelun ja toimeenpanon resurssit

Toimenpiteiden suunnittelu:

- Jo aloitettujen kuormitusta vähentävien toimien on annettava vaikuttaa ja niiden vaikutuksia tulee seurata. Huonoiksi osoittautuvat toimet jätetään pois tai niiden toteutustapaa parannetaan.
- Kustannustehokkuustarkastelua tulee tehdä myös yli sektorirajojen.
- Vesiensuojelu vaatii ohjauskeinoja, sillä vapaaehtoiset toimet ovat olleet vesiensuojelun kannalta riittämättömiä.

Rahoitus:

- Toimenpiteiden edellyttämien resurssien/rahoituksen niukkuus on uhkana tavoitteiden toteuttamiselle.
- Suunnittelu, tutkimus, neuvonta ja koulutus kuuluvat toimeenpanoon, mutta oleellisimpia ovat konkreettiset toimenpiteet, joihin rahoitusta tulee suunnata voimakkaammin. Maatalouden tuet, erityisesti ympäristökorvausjärjestelmä tulisi liittää vesienhoitosuunnitelmiin.
- Yritysten vastuuta rahoituksessa tulee lisätä. Esim. vesivoimaloiden velvollisuudet kalateiden rakentamiseksi on pantava täytäntöön, sillä vesistö ei voi olla hyvässä tilassa ilman esteetöntä uomajatkumoa.
- Kärkihankerahoituksella on ollut merkittävä rooli vesiensuojelussa ja on tärkeää, että se säilyy seuraavassa hallitusohjelmassa.
- Rahoituksen varmistamisen tärkeyttä korostaa hallinnonuudistus, jossa vesiensuojelun edistäminen on osoitettu maakuntahallinnon tehtäväksi.
- Kompensaatio on tärkeää, sillä mm. maa- ja metsätalous eivät pysty siirtämään lisäkustannuksia tuotteesta saatavaan hintaan. Kuluttajat tulee saada mukaan rahoittamaan vesiensuojelua.
- Laajamittaisiin tuloksiin pääseminen edellyttää yhteistyön ja osallistumisen lisäksi laajaa ja joustavaa rahoituspohjaa vesienhoidon kannalta oleellisten toimien toteuttamiseen. Rahoituksen tulee olla riittävän helposti haettavissa ja käytettävissä paikallisille toimijoille. Liian hankalasti haettavat rahoitukset eivät motivoi työhön.
- Vesienhoidon keskiössä tulevat olemaan Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman sekä Kemera-ohjelman linjaukset ja rahoituspohja. Yritysten ja yhteisöjen vesien- ja luonnonhoitoon kohdistamat resurssit toivottavasti kasvavat.
- Kemera-rahoitus turvattava metsätalouden vesienhoitohankkeisiin ja kunnostusohjelmien vesienhoitotöihin.
- Uusissa tiehankkeissa vesistöjen ja pienvesien ylitysrakenteiden suunnittelun ja toteutuksen kustannusten kohoaminen tulee kompensoida metsätien rakentamisen tukijärjestelmässä.

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Mitattua tietoa, riittävästi mittauskohteita ja pitkiä aikasarjoja tarvitaan jo mallien tausta-aineistoksi.

Muut kommentit:

- Maakuntauudistuksen tuomat muutokset vesienhoidon suunnittelun ja toteutuksen vastuun tulee huomioida.
- Vesienhoito on merkittävä mahdollisuus parantaa oman lähiympäristön tilaa sekä omia virkistys- ja elinkeino-mahdollisuuksia. Avaintekijöitä ovat kentän toimijoiden tunnistaminen asiakkaiksi, asiakaspalvelu sekä toimijoille tärkeiden motiivien tunnistaminen, hyväksyminen ja yhdistäminen valtionhallinnon tavoitteisiin.
- Tulosten saavuttamiseksi on tarjottava tasokkaita, käytännönläheisiä ja edullisia suunnittelu- ja neuvontapalveluita. On aika tarkastella vesienhoitoasioita kokonaisvaltaisesti ja eri hallinnonalojen tavoitteita yhdistäen, jotta lopputulos on kokonaistaloudellisesti tehokas.
- Vesiensuojeluun ei ole juuri osoitettu taloudellisia, asiantuntija- ja tekijäresursseja. Tekemistä on karsittu valtion hallinnosta ja siirretty vapaaehtoisuuteen perustuvien yhteisöjen harteille. Pelkkä talkooinnostus ei riitä, vaan asiantuntijaopastuksen tarve päinvastoin kasvaa.

Vesienhoidon toteutus

Toimenpiteiden suunnittelu ja rahoitus sekä yhteistyö:

- Alkavalla kaudella pääpainon tulee olla toimenpiteiden toteutuksessa; toimenpideohjelman tulee olla entistä konkreettisempi ja eri toimijoita ohjaavampi.

- Yhteistyö maanomistajien kanssa on tärkeää. Tulee aina löytää kaikkia, myös maanomistajia tyydyttävä ratkaisu.
- Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat on syytä kohdistaa ensisijaisesti vesistökuunnostuksiin.
- Vain riittävällä yhteistyöllä toimenpideohjelmasta saadaan riittävän vaikuttava ja käytännön toimijoita sitouttava.
- Joka sektorin toimenpiteiden on oltava kustannustehokkaita. Toimia tulee tehdä ensin siellä, missä se on kustannustehokkainta.
- Kun toimenpiteet ovat luonnollinen osa maa- ja metsätalousyrittäjien toimintaa, on niiden toteutuskin luontevaa.
- Normiohjauksen lisääminen ei nopeuta toimien vaikutusta vesistöissä, parempi olisi tukea taloudellisesti maa- ja metsätaloustoimenpiteiden vapaaehtoista ja laaja-alaista toteuttamista. Lisäksi maanomistajat, suunnittelijat ja urakoitsijat tarvitsevat ajantasaista tietoa, neuvontaa ja koulutusta.
- Maa- ja metsätalouselinkeinot eivät pysty siirtämään kustannuksia tuotteesta saatavaan hintaan. Tulisi löytää toimintamalli, jossa tuotteen myyntitulossa saisi korvauksen ympäristön eteen tehdystä lisäpanostuksesta.
- Keskeistä on maa- ja vesialueiden omistajien, paikallisten yhdistysten ja yritysten osallistuminen. Maanomistajat päättävät toimista alueellaan, ja yhdistyksillä ja yrityksillä voi olla halua, resursseja ja tarpeita parantaa vesien tilaa omista näkökulmistaan.

Kehittäminen, tutkimus, seuranta:

- Toimenpiteiden vaikutus vesien tilaan on pystyttävä todentamaan nykyistä paremmin. Se lisää motivaatiota toimiin ja toisaalta antaa mahdollisuuden tehottomista toimista luopumiseen.

Muut kommentit:

- Lakiin kirjoitetut vesienhoitoa edistävät työkalut tulisi tapauskohtaisesti ottaa käyttöön; mm. kuntien mahdollisuudella antaa paikallisesti kohdistettuja, vesienhoitosuunnitelmaa täydentäviä ympäristönsuojelumääräyksiä voisi säännellä kuormittavaa toimintaa esim. erinomaisessa tai välttävissä tilassa olevan vesimuodostuman alueella.

Suunnitelman tarkistamisen työohjelma

Yhteistyö

- Koko maan kattavaa yhteistyötä tarvitaan laajempien suuntaviivojen luomiseksi ja sidosryhmien ottaminen mukaan on tärkeää joka tasolla.
- Suunnittelun keskeisenä periaatteena on avoin ja osallistuva yhteistyö. Yhteistyöryhmissä tulee olla edustettuna erityisesti tahot, joilla on toiminnallista vastuuta toimenpiteistä. Nykyisellään on korostunut sellaisten toimijoiden ja intressiryhmien edustus, joilla ei ole taloudellista vastuuta toimenpiteistä.
- Yhteistyöryhmillä on suuri merkitys, sillä alueilla on paras tietämys paikallisista tarpeista ja toimenpiteiden toteuttamismahdollisuuksista. Erityisesti toimenpiteitä ja niiden toteutusta valmisteltaessa tarvitaan lisäksi sektorikohtaisia ryhmiä. Toimenpiteiden suunnittelussa tulee tehdä valuma-aluekohtaista tarkastelua myös yli ELY- tai maakuntarajojen. Myös eri toimintojen ja toimenpiteiden yhteisvaikutusten tarkastelu on tarpeen.
- Suunnittelu laajasti sidosryhmiä osallistaen ja kansalaisia kuullen on hyvä ja kannatettava tapa valmistella vesienhoitosuunnitelmia.
- Suunnittelussa on varmistettu laajat osallistumismahdollisuudet, mutta käytännössä osallistujien määrää rajaa se, että laajojen asiakokonaisuuksien takia aktiivinen osallistuminen vaatii aikaa ja perehtymistä.
- Kokemuksia yhteistyöryhmien hyvistä toimintamalleista olisi hyvä jakaa. Esimerkkinä kokouskutsun lähettäminen sekä varsinaisille että varajäsenille ja kokousten jalkauttaminen tutustumaan eri toimialojen toimintaan.
- Liikenneväyliin kohdistuvien vaikutusten hallinnassa yhteistyö on tarpeen
- Ranta-asukkaita pitäisi kuulla huomattavasti enemmän
- Kansalaisille tulisi kertoa kaikki EU:lta saatu palaute. Yhteistyöryhmien jäsentenkin tulisi omissa taustaorganisaatioissaan levittää asiaa.

Liittyminen merenhoitoon ja tulvariskien hallintaan

- Työtä tulee tehdä tiiviisti yhdessä ja aikatauluja tulisi pyrkiä entisestään yhdentämään.
- Vesiväylästön ylläpito- ja kehittämistoimet sekä vesiliikenteen toimintaedellytysten ylläpito on tärkeä tiedostaa myös vesienhoidon suunnittelussa.
- Liikennevirasto on vuonna 2014 julkaissut maanteiden tulvakohteiden kartoituksen.
- Vesienhoito liittyy myös talousveden laadun varmistamiseksi tarkoitettuun riskienhallintaan, talousveden laatuun liittyviin häiriötilanteisiin varautumiseen sekä uimarantavesien säännölliseen seurantaan, valvontaan ja riskienhallintaan.

Vesiin kohdistuvan kuormituksen arviointi

- Mallien luotettavuutta tulee parantaa laajentamalla ja ajantasaistamalla niiden taustalla olevaa mittausaineistoa.
- Kokonaisravinteiden, kiintoaineen ja orgaanisen aineksen kuormitukset eri päästölähteistä eivät ilmene asiakirjoista. Kuormitustekijät tulisi raportoida liitteissä ja toimenpideohjelmien painopisteiden tulisi kohdistua kuormitustekijöihin.
- Suunnitelmassa on tarpeen olla tiedot myös humuskuormituksesta, joka rasittaa etenkin herkkiä latvavesistöjä.

Vesien tilan arviointi ja seurantaohjelmien tarkistaminen

Hydrologis-morfologisen tilan arviot:

- Vesien muuttuneisuuden ja nimeämisen tarkistus tulee tehdä realistisesti eikä tavoitetilaa saa asettaa niin korkeaksi, ettei sitä voi saavuttaa aiheuttamatta merkittävää haittaa vesistön nykyisille käyttömuodoille
- Tarkistettaessa vesien muuttuneisuuden ja nimeämisen perusteita, on tarpeen katsoa myös direktiivin perusteita esimerkiksi kalojen ja muiden vesieliöiden vapaalle liikkumiselle vesistöissä.

Vesimuodostumat:

- Uusia vesistöjä ei tule lisätä tarkasteluun, mikäli niistä ei ole olemassa kattavaa mitattua aineistoa suunnittelun tueksi.
- Mukana olevien vesistöjen poistamista tulee harkita, mikäli niistä ei ole lainkaan mittausaineistoa eikä direktiivi tai laki suoraan edellytä niiden mukana pitämistä.
- Pohjavesialueiden tarkastelun tulee perustua uuteen pohjavesien rajaukseen ja luokitteluun.

Mittaukset ja seuranta:

- Asiakirjoissa tuodaan esiin mitatun tiedon puute. Mittaukset ovat oleellisia, jotta pystytään kohdistamaan toimenpiteitä oikein ja arvioimaan niiden vaikutuksia.
- Mallien kalibrointiin ja validointiin tarvitaan mittauksia pitkinä aikasarjoina erityyppisistä pinta- ja pohjavesimuodostumista
- On tärkeää, että pinta- ja pohjavesien seuranta tekee puolueeton ja ammattimainen taho julkisin varoin.
- Uusien seurantamenetelmien, kuten kaukokartoituksen, luotettavuus eri tyyppisissä vesistöissä tulee varmentaa ja vanhoja keinoja käyttää uusien rinnalla jonkin aikaa.
- Raakaveden laatuun vaikuttavien pohjaveden muodostumisalueiden ja pintaveden valuma-alueiden toimijoiden seurantaveloitteiden tulee kohdistua pilaaja maksaa -periaatteen mukaisesti ja siten, että riski vedenhankinnalle on otettu seurannassa huomioon.
- Raakavesien seurannassa keskeistä on havaita laatu muutokset mahdollisimman aikaisin ja ryhtyä viipymättä niiden mukaisiin toimenpiteisiin. Tämän varmistamiseksi on tärkeää koota ja analysoida seurantatieto.
- Valtion pitäisi osallistua nykyistä kattavammin vesien tilan seurantaan.
- Vesienhoidossa pitäisi edistää pohjavesialueilla toimivien yhteistarkkailua kehittämishankkeessa laaditun toimintamallin pohjalta.
- Olisi hyvä, että myös pinta- ja pohjavesien tilan seurantaohjelmat tulisivat kommenttikierrokselle ja vesistökohtaiset ekologisen tilan muutokset ohjelmakausien välillä olisivat julkisesti nähtävillä.
- On tärkeää, että vesien tila arvioidaan tarpeeksi isoilla alueilla. Yksittäisten näytepisteiden merkitystä ei pidä korostaa, vaan katsoa koko vesimuodostuman keskiarvoa. Suurin haaste on mitatun tiedon vähäisyys; tila perustuu usein arvioon.

- 2018 annetussa komission ehdotuksessa juomavesidirektiivin uudistamiseksi ja siitä käydyssä keskustelussa on nostettu esiin uusia haitallisia aineita, joiden seurantaan olisi hyvä varautua tulevilla hoitokaudella

Vesien luokittelu:

- Luokittelujärjestelmä ei sovellu hankekohtaisten vaikutusten arvioimiseen. Vesienhoitosuunnitelmassa tulee esittää kunkin vesistön osalta harkintaperusteet, jotka perustuvat vesistökohtaisiin seurantatietoihin.
- Pintavesien tilan arvioinnin perusteena oleva aineisto tulisi olla mahdollisimman yhdenmukainen. Ekologinen tila saattaa perustua joissain vesistöissä laajaan biologiseen, kemialliseen ja hydro-morfologiseen aineistoon, kun taas joissain vesistöissä pelkästään fysikaalis-kemialliseen aineistoon.
- Veden väri ja kiintoainepitoisuus tulee viipymättä lisätä pintavesien luokittelun kriteereihin
- Pintavesien tilan arvion tulee perustua sekä biologisiin että fysikaalis-kemiallisiin aineistoihin. Myös pienvesien biologisen tilan selvittämiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota.
- Kalojen elohopeapitoisuuden arviointi jokityyppien perusteella kummastuttaa.
- Veden humuspitoisuuden arviointi olisi tärkeää.
- Vapaan uomajatkumon tulee jatkossakin olla yhtä merkittävässä asemassa muiden muuttujien kanssa, kun vesien ekologista tilaa määritellään.

Ympäristötavoitteiden asettaminen

Tavoitteiden lieventäminen

- On tärkeää ottaa käyttöön direktiivin sallima tavoitteiden lieventäminen, sillä on täysin epärealistista odottaa, että kaikilla alueilla päästäisiin hyvään ekologiseen ja kemialliseen tilaan vuoteen 2027 mennessä vaikka kaikki tiedossa olevat toimenpiteet otettaisiin heti käyttöön.
- Vesienhoitosuunnitelmissa ja prioriteettiaineita koskevissa toimenpideohjelmissa voisi ennakoidusti tarkastella vesistöjen laatua ja sen parantamiseksi käytettävien toimien teknistä ja taloudellista toteutettavuutta. Näin voisi tunnistaa tilanteet ja alueet, joissa lievennetyt ympäristötavoitteet on syytä asettaa.
- Tavoitteiden lieventämisen tarvetta voisi tarkastella ympäristöluvan antamisen yhteydessä.
- Muutokset ympäristötavoitteiden oikeudellisessa merkityksessä korostavat vesienhoitosuunnitelmien ja tilaluokitusten sekä ympäristötavoitteiden lievennysten merkitystä. Tavoitteiden lieventämisen soveltamista ja ohjeistamista nykyistä tarkemmin tulee harkita. Tämä koskee varsinkin moniongelmaisia vesimuodostumia, joissa tavoitteiden saavuttaminen on epätodennäköistä pidennetynkään määräajan puitteissa.

Tavoitteista poikkeaminen

- Vesienhoitosuunnitelmissa on merkittävä oikeudellinen merkitys. Pintavesien tilatiedot perustuvat osin puutteelliseen tietoon ja tilatavoitteet ovat usein toimenpiteisiin ja aikatauluun nähden epärealistiset. Tämä voi muodostua hakijan oikeusturvan kannalta ongelmalliseksi lupaprosessissa. On tärkeää, että tavoitteista on mahdollista poiketa esim., kun kyse on yhteiskunnan välttämättömyyspalvelusta tai yleisestä edusta, kuten vedenhankinnan turvaaminen.
- Toimenpideohjelmaan yksittäisille vesistöille kirjattujen tavoitteiden tulisi olla sellaisia, että niiden toteuttamiseen ja rahoituksen järjestämiseen on tiedossa keinot. On myös tunnistettava kohteet, joissa hyvää tilaa ei ole mahdollista saavuttaa esimerkiksi valuma-alueen olosuhteista johtuen ja mahdollistettava perustellusti tavoitteista poikkeaminen.
- Vesipuidedirektiivin mukaisen poikkeamisenettelyn lähtökohtana on etukäteen tehtävä tarkastelu, mikä edellyttää suunnitelmilta huomattavaa ennakointia ja yksityiskohtaista tarkastelua. Käytännössä ympäristötavoitteiden ja päästöjen välinen tarkastelu sekä kustannusten kohtuullisuuden arviointi tehdään ympäristölupaprosessissa.
- Uusien, erityisesti vesivoimaan liittyvien hankkeiden ei tulisi mahdollistaa ympäristötavoitteista poikkeamista.

Muut kommentit:

- Vesipuidedirektiivi on säädetty ensi sijassa turvaamaan hyvälaatuista vettä yhteiskunnan tarpeisiin. Tavoitteina on ollut niin vesiensuojelu, hyvälaatuisen veden saatavuus ja riittävyys tärkeille käyttömuodoille, kuin tärkeiden toimintojen turvaaminen tilanteissa, joissa vesiensuojelun tavoitteet ovat ristiriidassa niiden tavoitteiden kanssa.

- Direktiivilajien, kuten jokihelmisimpukan, esiintymisvesistöt on syytä ottaa huomioon ympäristötavoitteiden määrittelyssä. Voisi myös listata vesistöt, joissa esiintyy vieraslajistrategian lajeja, kuten puronieriä ja täplärapu.
- Voimakkaasti muutettujen vesistöjen tavoitteita tulee tiukentaa
- Mikäli tilatavoitteita ei saavuteta kahden suunnittelukauden aikana, on toimenpiteitä tehostettava.
- Tavoite 2027 ei ole realistinen, ellei velvoittavuuteen lisätä painetta lainsäädännön, hallitusohjelman tms. kautta.
- Oleellista on keskittyä olemassa olevien toimenpiteiden täysmääräiseen toteuttamiseen, minkä jälkeen voidaan arvioida, ovatko nykyisten suunnitelmien toimenpiteet riittäviä hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi. Vasta tämän jälkeen määrääjän pidentäminen voi olla perusteltua.

Toimenpiteiden suunnittelu

Kustannustehokkuus, kohtuullisuus

- Toimenpiteiden kustannustehokkuus ja tekninen toteutettavuus pitää ottaa paremmin huomioon. Toimenpiteet tulee kohdistaa toimialojen sisällä ja niiden kesken siten, että saavutetaan mahdollisimman suuri hyöty.
- Kustannustehokkuuden arvioinnissa pitää käyttää yhdenmukaisia ja realistisia kustannustietoja. Niiden lisäksi toimenpiteiden vertailussa on tarpeen arvioida ympäristövaikutukset.
- Kustannushyötysuhteeltaan tehokkaiden toimenpiteiden toteuttamiseksi olisi tarpeen etsiä uusia rahoitusratkaisuja.
- Toivottavasti pystytään löytämään keinot kaikkien maankäyttömuotojen kattavaan ja luotettavaan valuma-aluekohtaiseen kuormitustietoon, jotta vesiensuojelun vaatimukset eivät kohdistu yksinomaan turvetuotantoon pelkästään sen takia, että sillä on pitkäaikaista ja kattavaa kuormitustietoa.

Toimenpiteet, kustannukset:

- Vesien tilan parantamiseksi on keskityttävä nyt eniten kuormitusta vesistöihin aiheuttaviin toimialoihin.
- Vesihuoltoala on valmis myötävaikuttamaan vesihuoltolaitoksille kohdistettavien toimenpiteiden kustannustietojen kokoamisessa. Vastaavaa tiedonkeruuta tarvitaan myös muilla sektoreilla.
- Pienvesien suojelu nojaa tällä hetkellä liiaksi maanomistajien vapaaehtoiseen suojeluhalukkuuteen. Olisi tärkeää kehittää kokonaisvaltaisempia ratkaisuja. Siksi onkin erittäin huolestuttavaa, että sekä tutkimus- että suojelurahoitusta (mm. METSO) on leikattu reippaalla kädellä.
- Vesienhoidon toimeenpanoa esim. Kemeran luonnonhoitohankkeina on mahdollista lisätä, jos varoja löytyy.
- Tärkeintä olisi tehdä luotettavan tiedon perusteella toimia, joilla on vaikutusta vesien tilaan. Pistekuormituksen eli ympäristöluvanvaraisen toiminnan poistamisella kokonaan ei liene merkittävää vaikutusta.
- Keskeistä on kohdistaa toimet niihin sektoreihin, jotka eniten kuormittavat ja toisaalta niihin toimiin, joista saadaan eniten kokonaisvaltaista hyötyä. Esimerkiksi hukkaojitusalueiden ennallistaminen tuottaa monenlaista hyötyä sekä vesistöille ja ilmastolle mutta myös luonnon monimuotoisuudelle ja tulvasuojelulle. Täytyy vain toimia laajasti ja pitkään, että vaikutukset näkyvät.

Muuta toimenpideohjelman laatimiseen liittyvää

- Nykyinen vesilaki ei huomioi vesipuidedirektiivin vaatimuksia ja sitä tulee viipymättä muuttaa varsinkin vesivoiman ympäristöhaittojen korjaamiseksi pysyvästi.
- Pelkästään pistekuormitusta vähentämällä tai jopa poistamalla vesien hyvää tilaa saavuteta; hajakuormituksen vähentämiseksi tarvitaan vaikuttavampia toimia.
- Toimenpide- ja seurantavelvoitteita tulee kohdentaa kaikille kuormitusta aiheuttaville tahoille. Vesienhoidon tavoitteet konkretisoituvat nykyisellään pääasiassa pistekuormitukseen. Mittavien kunnostusojitusten seurauksena metsätalouden osuus voi olla joissakin vesistön osissa erityisen merkittävää.

Vesienhoitosuunnitelman tarkistaminen

- Viranomaiset soveltavat vesienhoitosuunnitelmia vaihtelevasti eri puolella Suomea. Soveltamisen tulee olla yhtenevä.
- Liikennevirasto on mielellään mukana vesienhoitosuunnitelmien laadinnassa ja niiden ympäristövaikutusten arvioinnissa ja pyytää saada suunnitelmia kommentoiville jo niiden laatimisvaiheessa.
- Suunnitelmia laadittaessa tulee vahvistaa toiminnanharjoittajien ja muiden vesien käyttäjien asemaa.

- Kolmannella vesienhoitokaudella yhteistyön tarve korostuu, kun vesien tilatavoitteisiin pyritään, kustannustehokkaita keinoja haetaan ja joudutaan priorisoimaan toimia vaikuttavimpien keinojen löytämiseksi.
- Eri vesienhoitosuunnitelmien rakenne on yhteneväinen, ts. valtakunnallinen ohjaus on onnistunut. Elinkeinojen harjoittamisen edellytykset eivät kuitenkaan saisi poiketa vesienhoitoalueiden välillä erilaisten vaatimusten myötä.

Toteutuksen edistäminen ja seuranta

- Jo suunniteltujen toimien toteuttamiseen on riittävästi aikaa. Nykyresurssit eivät kuitenkaan riitä, minkä vuoksi tarvitaan politiikan muutos. Samalla on syytä huomioida vesien hyvän tilan merkitys esimerkiksi siniselle taloudelle.
- Systemaattisen vesienhoitotoimien seuranta- ja toteuttamistiedon puuttuessa uusien toimenpiteiden arviointi on haasteellista. On tärkeää, että tieto toteutuneista vesienhoitotoimenpiteistä kootaan kaikilla vesienhoitoalueilla.
- Tulee varmistaa, ettei vesienhoitosuunnitelmien toimeenpano kärsi hallinnon myllerryksistä
- Toimenpideohjelmien seurannan mahdollistamiseksi tarvitaan myös yksityiskohtaisempia esimerkiksi jokitason suunnitelmia laajojen vesienhoitoalueittain tehtyjen vesienhoitosuunnitelmien lisäksi.

Ympäristöarvioinnin toteutus

Arvioitavat vaikutukset:

- Vesienhoitosuunnitelman tavoite on saavuttaa vesistöjen hyvä tila. Tämä edesauttaa muidenkin positiivisten vaikutusten syntyä, eikä niitä tarvitse erikseen arvioida.
- Arvioinnissa tulee priorisoida vesiluonto ja monimuotoisuus.
- On tärkeää tarkastella suunnitelman ja toimenpiteiden vaikutuksia tasapuolisesti.
- Elinkeinoihin kohdistuvissa vaikutuksissa tulee tarkastella myös lupien epäämisen tai lupamääräysten kiristymisen vaikutuksia.
- On tärkeää, että suunnittelussa arvioidaan ja otetaan huomioon vaikutukset mm. elinkeinoihin ja vedenhankintaan sekä huomioidaan toimenpiteiden yhteisvaikutukset ja kustannustehokkuus suunnitelman edellyttämällä tarkkuudella.
- Suurin painoarvo pitäisi antaa yhteiskunnan toiminnan ja ihmisten hyvinvoinnin kannalta merkittävimmille vaikutuksille. On tärkeämpää minimoida vedenhankintaan ja terveyteen kuin joihinkin muihin kohteisiin kohdistuvat vaikutukset.
- Vaelluskalat tulee sisällyttää ympäristövaikutusten arviointiin.
- Toisinaan voi olla parempi hyväksyä suurempi vesistökuormitus, jos tällä pystytään huomattavasti vähentämään jotakin toista haitallista ympäristövaikutusta.
- Joidenkin vesien tilatavoitteet tulevat suoraan Naturasta, eli kaikkien rehevien vesien tilaa ei ole tarvetta yksiselitteisesti parantaa. Lintuvesien joukossa voi olla sellaisia, joiden liiallista rehevyyttä on syytä vähentää. Vesienhoitotoimenpiteet eivät saa kuitenkaan heikentää suotuisaa suojelutasoa, joten toimenpiteitä pohdittaessa tulee tehdä yhteistyötä luonnonsuojeluviranomaisen kanssa ja ottaa huomioon Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat.
- Olisi ollut hyvä, jos jo tässä kuulemisessa olisi voinut ottaa kantaa konkreettisempaan toimenpidepakettiin

Muut kommentit:

- Lakisääteinen puolen vuoden kuuleminen on kohtuuttoman pitkä.
- Ympäristöselostuksessa olisi hyvä olla oma lukunsa, johon kootaan riskit ja epävarmuudet, mm. ilmastonmuutos, toimenpiteiden rahoitus, luonnonolosuhteet.
- Toimenpiteiden vaikutusten arviointi tulisi tehdä ennen kaikkea arviointina hyvän tilan saavuttamisen mahdollisuuteen suhteessa kustannuksiin/elinkeinovaikutuksiin. Olisi laskettava toiminnan vaikuttavuus esimerkiksi €/tn fosforia tai €/luontaisesti lisääntynyt aikuinen kala ja kohdennettava toimenpiteet sinne, missä voidaan kustannustehokkaimmin saavuttaa tarvittava muutos.
- On varmistettava rahoituksella tai kannustimilla, että esimerkiksi maa- tai metsätalouden harjoittaminen ja toimenpiteiden toteuttaminen on mahdollista yhtä aikaa.

Suunnitteluun vaikuttava yleinen kehitys

Uusia kansallisia linjauksia, jotka osaltaan ohjaavat vesienhoitoa

- Tulisi mainita vesipuitedirektiivin edellyttämien seurantojen yhteydestä juomavesidirektiivin mukaiseen talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan.
- Tulisi mainita talousveden riskienhallintatyökalun (WSP, Water Safety Plan) yhteydessä kehitetty viemäröinnin ja jäteveden puhdistuksen ympäristö- ja terveysturvien hallintaan tähtäävä SSP-hanke (Sanitation Safety Plan).

Suunnitteluun vaikuttavia hankkeita ja ohjelmia

- Pohjavesien suojeleminen on mukana Liikenteen ympäristöstrategiassa. Tavoitteena on pohjavesien hyvä laadullinen tila vuoteen 2020 mennessä myös niillä pohjavesialueilla, joilla kulkee liikenneväylä.
- Hallinnonalan virastot täydentävät Liikenteen ympäristöstrategiaa omilla ympäristöohjelmillaan. Liikenneviraston ympäristöohjelma 2017–2020 pitää sisällään myös vesienhoidon

Osallistuminen ja tiedotus

- Sidosryhmien osallistaminen vesienhoidon kuulemiseen on hoidettu kiitettävästi.
- Erytyskierros Vesikartalle, joka tekee vesistöjen tilan seuraamisesta läpinäkyvää ja helposti lähestyttävää.
- Vesienhoitosuunnitelmien pohjalla oleva taustatutkimus on Suomessa eurooppalaisittain varsin hyvää.
- Osallistumismenettelyt ovat kattavat

Muita viestejä suunnittelijoille

- GTK:n laajat tietovarannot ja –aineistot karttavat ja vanhoja aineistoja päivitetään, joten niitä voi ottaa käyttöön vesienhoidon suunnittelussa ja toteuttamisessa nykyistä laajemminkin.
- Vesihuoltolaitosten toiminta on yhteiskunnan välttämättömyyspalvelua, jonka toiminta ja kehittämisedellytykset tulee varmistaa kaikissa tilanteissa.
- Vesienhoitosuunnitelmien oikeudellisen painoarvon korostuessa on entistä tärkeämpää huolehtia siitä, että voimakkaasti muutetuissa vesissä turvataan vesivoiman tuotanto ja vesivoiman säätömahdollisuuksien säilyminen
- Vesienhoidon suunnittelu on merkittävin instrumentti, jolla vesistöjen hyvä laatu pyritään turvaamaan ja saavuttamaan. On ensiarvoisen tärkeää, että raakaveden hankintaan on käytettävissä puhdasta pinta- ja pohjavettä.
- Vesihuoltolaitokset ovat myös merkittävä vesien suojeleminen toimija, sillä ne keräävät ja puhdistavat yhdyskunnissa syntyvät jätevedet ennen niiden johtamista vesistöön.
- On hyvä, että huomiota kiinnitetään myös vesistöihin, joiden hyvä tila on vaarassa.
- Kuulemisasiakirjat ovat hyvin valmisteltuja ja sisältävät vesienhoidollisesti oikeansuuntaiset lähtökohdat ja tavoitteet.
- Vesienhoitosuunnitelma on selvästi kovempi asiakirja kuin monet suunnitelmat ja strategiat, koska se on otettava lupaharkinnassa huomioon. Muu toiminta, joka ei tarvitse lupaa, on liikaa hyvän tahdon ja vapaaehtoisuuden varassa.
- Vesienhoidon suunnitteluprosessi on hyvä ja kannatettava ja se osallistaa laajasti sidosryhmiä ja kansalaisia.
- Vesienhoitosuunnitelmista tulisi tehdä hallinnollisia ja muutoksenhakukelpoisia päätöksiä tai mahdollistaa luokituksen korjaaminen lupaprosesseissa, jotta vesienkäyttäjien ja toiminnanharjoittajien oikeussuoja varmistuu.